

Referat wygłoszony w dniu 25 października 2023 r. na posiedzeniu
Komisji Językoznawstwa Oddziału PAN w Krakowie

prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa
Wydział Filologiczny UJ
Katedra Językoznawstwa Ogólnego i Indoeuropejskiego
Al. Mickiewicz 11, 31-120 Kraków
e-mail: jadwiga.waniakowa@uj.edu.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1651-1572>

Pochodzenie polskich gwarowych nazw roślin

Etymologia polskich gwarowych nazw roślin to temat, który obfituje w zagadki, zatem badania w tym zakresie przypominają pracę detektywa. Gwarowe nazwy roślin stanowią olbrzymi materiał, konieczne jest więc zawsze jego zawężenie. Kluczowym problemem jest identyfikacja roślin, czyli przyporządkowanie nazwom właściwych gatunków, a nie jest to zadanie łatwe. Innym problemem jest różna wartość źródeł, z których pozyskuje się materiał. Śledzenie historii zebranych nazw jest pracą żmudną i niewdzięczną, jednak późniejsza konfrontacja z nazwami obcymi (słowiańskimi, europejskimi oraz historycznymi – łacińskimi i greckimi) daje dużo satysfakcji i pozwala na wyciągnięcie wniosków dotyczących pochodzenia. Podstawami wiarygodnej etymologii nazw są – jak zwykle w badaniach etymologicznych – dwa główne czynniki: właściwa motywacja semantyczna i objaśnienie rozwoju formy. Należy więc każdą nazwę traktować indywidualnie i brać pod uwagę wszystkie możliwe okoliczności, które mogą decydować o pochodzeniu: szeroko pojęte cechy rośliny, zasięg geograficzny form, historię nazw oraz materiał porównawczy z innych języków. Wnioski płynące z tak przeprowadzonych badań pozwalają określić źródła pochodzenia polskich gwarowych nazw roślin.
